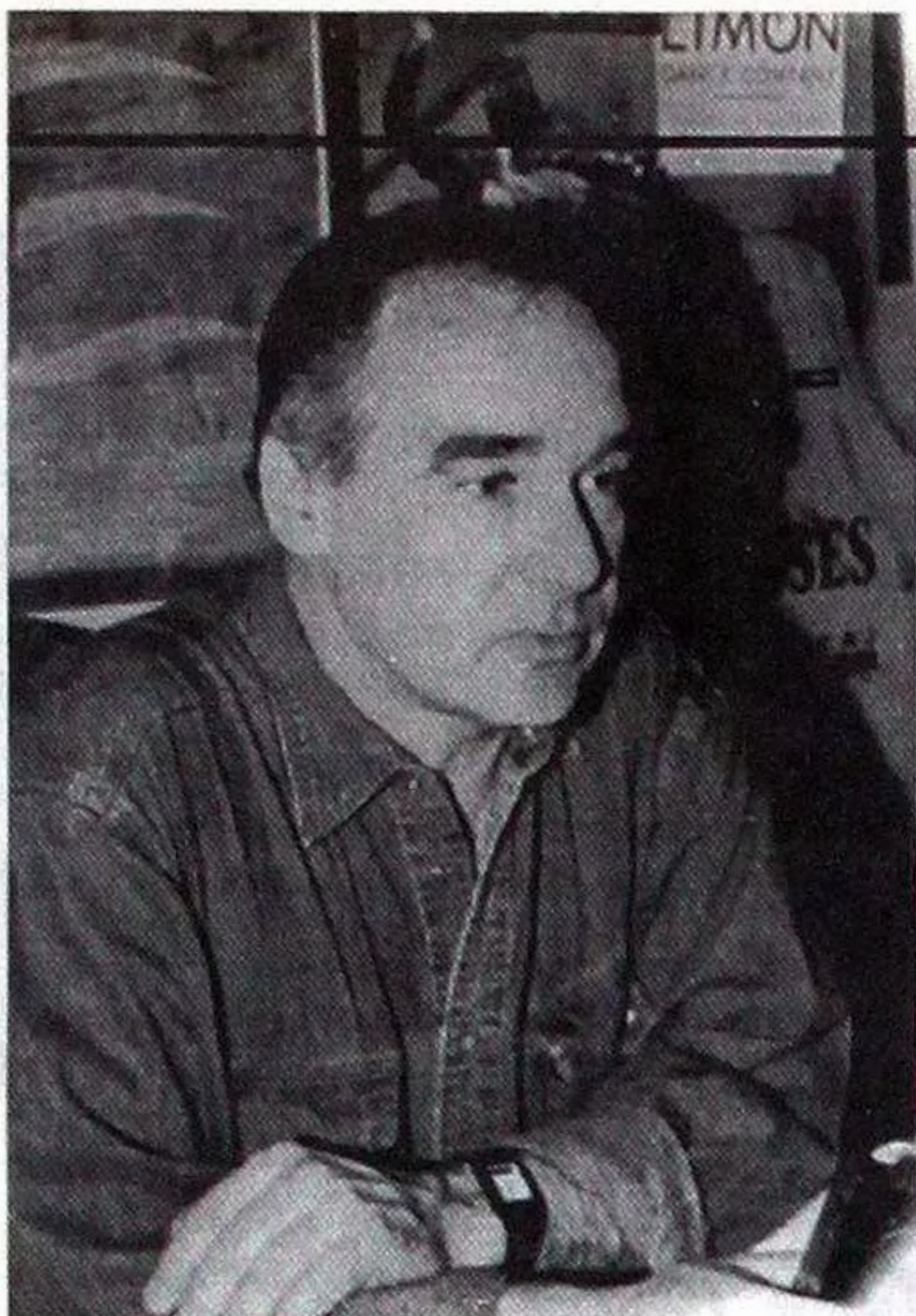

Олександр ЧЕПАЛОВ

кандидат мистецтвознавства.

театр

Репетиція - любов його. Невже остання?

фляй"? Подумаєш, там чоловік-шпигун, винахідливо ховаючи-свою статтю, бере шлюб з геро-

єм,
який
нічого
не підозрює?

Часто вистави Віктюка перетворювались на своєрідні пластичні симфонії, як це було у "Служницях" за п'єсою Ж. Жене. Проте, коли б слів у п'єсі зовсім не було чути (бували й такі випадки, викликані поганою роботою радистів), Віктюк не журився, доводячи глядачам, що це зовсім не обов'язково. Саме завдяки, а не всупереч мовному бар'єру виникала атмосфера взаєморозуміння між акторами театру Віктюка та шведами й американцями, греками й болівійцями. Проте, вишукані пози дійових осіб та неординарні мізансцени у його постановках мало що додавали у загальну психологічну картину, коли у виставі працювали корифеї. Ада Роговцева, наприклад. Або останнім часом Валентина Тализіна - майстриня старого гатунку - у виставі за п'єсою А. Ніколаї "Метелик, метелик". Влагалі, всі, хто виріс на реалістичних п'єсах навпіл з радянськими драмами-будяками, мріють про диво, яке відбувається на репетиціях Віктюка.

Режисер навіть вирішив проводити після вистав показові репетиції (можливо, аби переконати глядачів, що зробив з акторами все, що міг, але...). Розповідають, що цю п'єсу Ніколаї про жінку, до якої через двадцять один

На афішах спектаклів, які поставив останнім часом Роман Віктюк, позначено: екстравагантний та непередбачений. Але легенда настільки випереджає діяння Віктюка, що його слова та стиль поведінки вже ні для кого не є несподіванкою. На жаль, і вистави теж.

рік після народження прийшов кинутий нею син, мріяла зіграти сама М. Бабанова. Але "Метелик, метелик" вперто не дається Тализіній для втілення у "віктюковському" ключі. Чого ж даремно катувати акторів та глядачів? У режисера справді багато нестримної фантазії та нездійснених сценічних метафор. Проте, для глядача важливіше все ж одержати результат, аніж спостерігати за процесом!

У наступній (тобто, передостанній) роботі на сцені "Кохання з придурком" італійця В. Францескі маестро Віктюк занадто багато уваги приділив так званій "творчій зустрічі" з акторами Юхимом Шифріним, Сергієм Маковецьким, Катериною Карпушиною.

В міру філософічна, в міру умовна, проте за художнім рівнем досить посередня; п'єса В. Францескі дещо нагадує сюжет добре відомої у нас американської стрічки "Людина дощу" з неперевершеним Дастіном Хоффманом у головній ролі. У "Коханні з придурком" доходжале дитя із запамороченою свідомістю (його грає Ю. Шифрін) теж має довести, що у нього є світ, не підвладний логіці звичайного розуму. Й у цей світ можна потрапити тільки через відчуття дитинства. Шифрін грає "придурка" з добре знайомими інтонаціями своїх естрадних персонажів, і це є головною причиною успіху вистави.

Про репетиції Віктюка у театральному світі завжди ходили легенди. Якось особлива аура наповнювала сцену: велелюбний та багатослівний режисер нагороджував своїх підлеглих силою силенною похвал і матірщини, сягаючи граничного для нього ступеню сценічного розкріпачення, від якого актори, за їх словами, ловлять найвищий кайф.

Дендізм і цинізм, містика і сарказм - немов всі пороки та чесноти поєдналися в особі постановника спектаклів, які водночас і хвалять і лають. Земляк Леся Курбаса, він виріс на Галичині, де традиційно пишуться своїми зв'язками із Західною Європою та вірністю національним традиціям. Для Віктюка ця суміш вибухонебезпечна. Його українська мова й досі може зробити честь деяким вітчизняним діячам мистецтва, хоча скільки вже мов та говірок наслухався він під час театральних мандрів по світу.

В роки "перебудови" Віктюк несподівано став режисером номер один, тому що девіз "мистецтво для мистецтва" відгукнувся у вдячних серцях глядачів, які втомилися від виробничих та політичних п'єс. Він чимало повтішався над тупістю партійних бонз, беручи їх на глум своїми знущальними містифікаціями.

Та сталося непередбачене. Забороняти стало нічого, соромитися - нікого. Бажаєте Петрушевську? Будь ласка, яка дрібничка. Коляду? Робіть постановку, якщо до вподоби. "Лоліту" Набокова? Боже, як чудово! "М. Баттер-

Роман Григорович, напевне, не погодився б із думкою про сумнівні гідності обраної ним п'єси, бо вважає Ж.Жене другим після Шекспіра, а В. Францескі кращим від Іонеско та Беккета. Мовляв, п'єса про придурка не просто констатує абсурдність світу, а й пропонує вихід. Інша справа, який.

Вихід справді своєрідний - божевілля, доходжале дитинство. Віктюк тут непослідовний. Його власні декларації щодо цілей мистецтва полягають у закликах відволікати від жахливого життя, тішити красою, добром та любов'ю. У кожному разі, це висловлюється під час творчих зустрічей з глядачами. Актори - учасники вистави вважають своїм обов'язком розповісти про щастя працювати з видатним режисером сучасності. Такий "культ особи" здавався мені незрозумілим, поки не було можливості по-знайомитись із протилежною точкою зору. Маю на увазі колишнього актора театру Р.Віктюка С.Виноградова (того, що виконує роль Мадам у "Служницях").

Він вважає, немов би Віктюк насправді запродав душу дияволу

Роман Віктюк.

й не має нічого спільного з тим натхненним постановником, який був кумиром публіки кілька років тому. Цей вислів легше за все було б відкинути як вкрай некоректний і порадити актору з'ясовувати стосунки з режисером приватним чи-

лише у пекло?

Маестро, не треба з розпустою боротися розбещеними методами. Жене не Шекспір, Францескі не Беккет, а Маркіз де Сад не Месія нового століття. Будьте ласкаві, почніть репетицію з самого початку.

Безсмертна комедія Шекспіра

Не так часто на театральних афішах Києва з'являються вистави за Шекспіром. Не тому, що сучасні режисери не люблять п'єс великого англійця. Скоріше, причина в тому, що ставити їх - це велика відповідальність. Адже твори випробовують і режисера, і акторів на професійну дієздатність, за ними - велика сценічна традиція, а, крім того, будь-яка класика потребує всебічної підготовки, великої майстерності й повної віддачі. На початку жовтня в Українському драматичному театрі імені І.Я.Франка відбулася прем'єра вистави за п'єсою В.Шекспіра "Приборкання норовливої" (постановник скористався двома перекладами твору українською - Івана Кочерги та Юрія Лісняка). Здійснив виставу

Сергій Данченко. Сценографія та костюми Андрія Александровича-Дочевського, музика - Сергія Бедусенка (використано також фрагменти з творів італійського композитора Ніно Рота). Художник по світлу - Володимир Ліщинський. Допомагав постановникові режисер-стажист Сергій Кляпньов. Роль Петруччо виконав актор театру Олексій Богданович, Катаріну зіграла Тетяна Олексенко. У виставі також взяли участь актори-франківці - Володимир Коляда, Остап Спупка, Віталій Савчук, Ірина Дворянин, Лариса Красовська, Василь Мазур, Станіслав Станкович та Михайло Крамар.

Кореспондент "Кіно-Театру".

мистецька
хроніка